

แนวปฏิบัติการบริหารบัญชีสินค้าคงเหลือและวัสดุคงเหลือ
แบบต่อเนื่อง (Perpetual Inventory System)
ของหน่วยงานในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

ตามที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบรายงานผลการตรวจสอบพัสดุประจำปี ปรากฏว่าสถาบันมีสินค้าคงเหลือ ประเภทยา เวชภัณฑ์ที่มีโซยา สมุนไพร วัตถุดิบ และวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการผลิตยาสมุนไพร โดยบันทึกบัญชีรายการดังกล่าวเป็นบัญชีวัสดุคงเหลือ ทั้งนี้สินค้าคงเหลือประเภทยา เวชภัณฑ์ที่มีโซยา สมุนไพร วัตถุดิบ และวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการผลิตยาสมุนไพร เป็นสินทรัพย์ซึ่งมีลักษณะเป็นสินค้าคงเหลือตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ ฉบับที่ ๑๒ เรื่อง สินค้าคงเหลือ

สินค้าคงเหลือ หมายถึง สินทรัพย์ซึ่งมีลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๑. อยู่ในรูปของวัตถุดิบ หรือวัสดุที่มีไว้เพื่อใช้ในกระบวนการผลิตสินค้า
๒. อยู่ในรูปของวัตถุดิบ หรือวัสดุที่มีไว้เพื่อนำไปใช้หรือแจกจ่ายในการให้บริการ
๓. ถ้าวางไว้เพื่อขายหรือแจกจ่ายตามลักษณะการดำเนินงานตามปกติของหน่วยงาน
๔. อยู่ในระหว่างกระบวนการผลิตเพื่อให้เป็นสินค้าสำเร็จรูปเพื่อขายหรือแจกจ่าย

สินค้าคงเหลือ ได้แก่ วัตถุดิบ งานระหว่างทำ และสินค้าสำเร็จรูป หน่วยงานจะรับรู้สินค้าคงเหลือตามราคาทุนหรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับแล้วแต่อย่างใดจะต่ำกว่า โดยแสดงเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนในงบแสดงฐานะทางการเงิน และแสดงรายละเอียดของสินค้าคงเหลือแยกเป็นวัตถุดิบและวัสดุการผลิต งานระหว่างทำ และสินค้าสำเร็จรูปไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

วัสดุคงเหลือ หมายถึง สินทรัพย์ที่หน่วยงานมีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามปกติ โดยทั่วไปมีมูลค่าไม่สูงและไม่มีลักษณะคงทนถาวร ได้แก่ วัสดุสำนักงาน และวัสดุอื่น ๆ หน่วยงานจะรับรู้วัสดุคงเหลือในราคาทุน หรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับแล้วแต่อย่างใดจะต่ำกว่า โดยแสดงเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนรายการหนึ่งในงบแสดงฐานะทางการเงิน

หน่วยงานจะคำนวณราคาทุนของสินค้าคงเหลือ โดยใช้วิธีเข้าก่อน - ออกก่อน (FIFO) มีข้อสมมติฐานว่าสินค้าที่ซื้อหรือผลิตก่อนจะถูกขายออกไปก่อน สินค้าคงเหลือปลายงวดจึงเป็นสินค้าที่ซื้อมาหรือผลิตขึ้นครั้งหลัง

การบันทึกรายการสินค้าคงเหลือ ใช้วิธีบันทึกบัญชีแบบต่อเนื่อง (Perpetual Inventory System)

วิธีการบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือและวัสดุคงเหลือแบบต่อเนื่อง (Perpetual Inventory System) ของหน่วยงานในสถาบันพระบรมราชชนก มีรายละเอียดดังนี้

กรณีซื้อจากเงินงบประมาณ จ่ายตรงเข้าบัญชีผู้ขาย

๑. จัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบทางราชการ และบันทึกใบสั่งซื้อสั่งจ้าง จัดทำ บส ๐๑
๒. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และบันทึกการตรวจรับพัสดุในระบบ จัดทำบร ๐๑ ได้
ประเภทเอกสาร WE
เดบิต บัญชีสินค้าสำเร็จรูป (๑๑๐๕๐๑๐๑๓) หรือ
บัญชีวัสดุคงคลัง (๑๑๐๕๐๑๐๑๕)
เครดิต บัญชีรับสินค้า/ใบสำคัญ (GR/IR) (๒๑๐๑๐๑๐๑๓)

๓. บันทึกทรายการขอเบิกเงิน ขบ ๐๑ ได้ประเภทเอกสาร KA
เดบิต บัญชีรับสินค้า/ใบสำคัญ (GR/IR) (๒๑๐๑๐๑๐๑๓)
 เครดิต บัญชีเจ้าหนี้การค้า - บุคคลภายนอก (๒๑๐๑๐๑๐๑๒) หรือ
 บัญชีเจ้าหนี้การค้า - หน่วยงานภาครัฐ (๒๑๐๑๐๑๐๑๑)
๔. กรมบัญชีกลางประมวลผลส่งจ่ายเงินเข้าบัญชีเจ้าหนี้ได้ประเภทเอกสาร PA
เดบิต บัญชีเจ้าหนี้การค้า - บุคคลภายนอก (๒๑๐๑๐๑๐๑๒) หรือ
 บัญชีเจ้าหนี้การค้า - หน่วยงานภาครัฐ (๒๑๐๑๐๑๐๑๑)
 เครดิต บัญชีรายได้ระหว่างหน่วยงาน - หน่วยงานรับเงิน (ระบุงบ)
 จากรัฐบาล (๔๓๐๗๐๑๐๑XX)
 บัญชีภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง (ระบุประเภท) (๒๑๐๒๐๔๐๑XX)
๕. ระบบบันทึกทรายการนำส่งภาษีให้สรรพากรอัตโนมัติ ได้ประเภทเอกสาร JV
เดบิต บัญชีภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง (ระบุประเภท) (๒๑๐๒๐๔๐๑XX)
 เครดิต บัญชีรายได้ระหว่างหน่วยงาน - หน่วยงานรับเงิน (ระบุงบ)
 จากรัฐบาล (๔๓๐๗๐๑๐๑XX)

กรณีซื้อจากเงินนอกงบประมาณฝากคลัง จ่ายตรงเข้าบัญชีผู้ขาย

๑. จัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบทางราชการ และบันทึกใบสั่งซื้อสั่งจ้าง จัดทำ บส ๐๑
๒. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และบันทึกทรายการตรวจรับพัสดุในระบบ จัดทำบร ๐๑ ได้
 ประเภทเอกสาร WE
 เดบิต บัญชีสินค้าสำเร็จรูป (๑๑๐๕๐๑๐๑๓) หรือ
 บัญชีวัสดุคงคลัง (๑๑๐๕๐๑๐๑๕)
 เครดิต บัญชีรับสินค้า/ใบสำคัญ (GR/IR) (๒๑๐๑๐๑๐๑๓)

๓. บันทึกทรายการขอเบิกเงิน ขบ ๐๑ ได้ประเภทเอกสาร KG
 เดบิต บัญชีรับสินค้า/ใบสำคัญ (GR/IR) (๒๑๐๑๐๑๐๑๓)
 เครดิต บัญชีเจ้าหนี้การค้า - บุคคลภายนอก (๒๑๐๑๐๑๐๑๒) หรือ
 บัญชีเจ้าหนี้การค้า - หน่วยงานภาครัฐ (๒๑๐๑๐๑๐๑๑)
- ระบบจะบันทึกทรายการปรับลดเงินฝากคลังให้โดยอัตโนมัติ ได้ประเภทเอกสาร JO
 เดบิต บัญชีค่าใช้จ่ายระหว่างหน่วยงาน-ปรับเงินฝากคลัง (๕๒๑๐๐๑๐๑๕)
 เครดิต บัญชีเงินฝากคลัง (๑๑๐๑๐๒๐๕๐๑)

๔. กรมบัญชีกลางประมวลผลส่งจ่ายเงินเข้าบัญชีเจ้าหนี้ได้ประเภทเอกสาร PC
 เดบิต บัญชีเจ้าหนี้การค้า - บุคคลภายนอก (๒๑๐๑๐๑๐๑๒) หรือ
 บัญชีเจ้าหนี้การค้า - หน่วยงานภาครัฐ (๒๑๐๑๐๑๐๑๑)
 เครดิต บัญชีรายได้ระหว่างหน่วยงาน - หน่วยงานรับเงินนอกงบประมาณจาก
 กรมบัญชีกลาง (๔๓๐๘๐๑๐๑๑)
 บัญชีภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง (ระบุประเภท) (๒๑๐๒๐๔๐๑XX)

๕. ระบบบันทึกการขายการนำส่งภาษีให้สรรพากรอัตโนมัติได้ประเภทเอกสาร JV
เดบิต บัญชีภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่ง (ระบุประเภท) (๒๑๐๒๐๔๐๑XX)
เครดิต บัญชีรายได้ระหว่างหน่วยงาน - หน่วยงานรับเงินนอกระบบประมาณจาก
กรมบัญชีกลาง (๔๓๐๘๐๑๐๑๐๑)

กรณีซื้อจากเงินนอกฝากธนาคารพาณิชย์

๑. จัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบทางราชการ และคณะกรรมการตรวจรับพัสดุแล้ว ได้รับใบแจ้งหนี้
หรือหลักฐานขอเบิก

- ๑.๑ กรณีซื้อสินค้าสำเร็จรูป จัดทำบช ๐๑ ประเภทเอกสาร JV
เดบิต บัญชีสินค้าสำเร็จรูป (๑๑๐๕๐๑๐๑๐๓)
เครดิต บัญชีเจ้าหนี้การค้า - บุคคลภายนอก (๒๑๐๑๐๑๐๑๐๒) หรือ
บัญชีเจ้าหนี้การค้า - หน่วยงานภาครัฐ (๒๑๐๑๐๑๐๑๐๑)

- ๑.๒ กรณีซื้อวัสดุ จัดทำบช ๐๑ ประเภทเอกสาร JV
เดบิต บัญชีค่าวัสดุ (๕๑๐๔๐๑๐๑๐๔)
เครดิต บัญชีเจ้าหนี้การค้า - บุคคลภายนอก (๒๑๐๑๐๑๐๑๐๒) หรือ
บัญชีเจ้าหนี้การค้า - หน่วยงานภาครัฐ (๒๑๐๑๐๑๐๑๐๑)
(ระบบไม่สามารถบันทึกบัญชีวัสดุคงคลัง ในประเภทเอกสาร JV ได้)
ปรับปรุงบัญชีค่าวัสดุเป็นสินทรัพย์ จัดทำ บช ๐๑ ประเภท JM
เดบิต บัญชีวัสดุคงคลัง (๑๑๐๕๐๑๐๑๐๕)
เครดิต บัญชีค่าวัสดุ (๕๑๐๔๐๑๐๑๐๔)

๒. จ่ายเงินให้เจ้าหนี้ จัดทำ บช ๐๑ ประเภทเอกสาร PP
เดบิต บัญชีเจ้าหนี้การค้า - บุคคลภายนอก (๒๑๐๑๐๑๐๑๐๒) หรือ
บัญชีเจ้าหนี้การค้า - หน่วยงานภาครัฐ (๒๑๐๑๐๑๐๑๐๑)
เครดิต บัญชีเงินฝาก (ระบุประเภท) (๑๑๐๑๐๓๐๑XX)
บันทึกรับรู้ภาษีหัก ณ ที่จ่าย ในบัญชีเงินรับฝากอื่น จัดทำ บช ๐๑ ประเภท JV
เดบิต บัญชีเจ้าหนี้การค้า - บุคคลภายนอก (๒๑๐๑๐๑๐๑๐๒) หรือ
บัญชีเจ้าหนี้การค้า - หน่วยงานภาครัฐ (๒๑๐๑๐๑๐๑๐๑)
เครดิต บัญชีเงินรับฝากอื่น (๒๑๑๑๐๒๐๑๙๙)

๓. เมื่อนำส่งภาษีให้สรรพากร จัดทำ บช ๐๑ ประเภทเอกสาร PP
เดบิต บัญชีเงินรับฝากอื่น (๒๑๑๑๐๒๐๑๙๙)
เครดิต บัญชีเงินฝาก (ระบุประเภท) (๑๑๐๑๐๓๐๑XX)

การปรับปรุงรายการบัญชี

๑. กรณีปรับปรุงบัญชีสินค้าสำเร็จรูป เมื่อสิ้นงวดบัญชี บันทึกรายการปรับปรุงบัญชีสินค้าใช้เป็นค่าใช้จ่าย จากรายงานการตรวจนับสินค้าคงเหลือ โดยจัดทำ บช ๐๑ ประเภทเอกสาร JV

เดบิต บัญชีต้นทุนขาย-สินค้าและบริการ (๕๑๐๔๐๓๐๒๐๕)

เครดิต บัญชีสินค้าสำเร็จรูป (๑๑๐๕๐๑๐๑๐๓)

๒. กรณีปรับปรุงบัญชีวัสดุที่ใช้ไป เมื่อสิ้นงวดบัญชี บันทึกรายการปรับปรุงบัญชีวัสดุที่ใช้ไปเป็นค่าใช้จ่าย จากรายงานการตรวจนับวัสดุคงคลัง โดยจัดทำ บช ๐๑ ประเภทเอกสาร JM

เดบิต บัญชีค่าวัสดุ (๕๑๐๔๐๑๐๑๐๔)

เครดิต บัญชีวัสดุคงคลัง (๑๑๐๕๐๑๐๑๐๕)